

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 22.

Az utcza megmozdult.

Ha a szenvedély a törvényhozás terméből az utczára vonul, azt jelenti, hogy a válság nagyon is megérett.

Eppen egy esztendeje, hogy a bécsi parlamentben elkezdődtek a pártját ritkító s a modern parlamentarizmus történetében eddig hallatlan botrányok. A botrányok az utcán a tömeg lázadásában nyertek méltó folytatást. Bécs, Prága és Grác utcaiban a polgárság szembeszállt a katonasággal. Baden grófnak rendületlenül álló kabinetjét elseperte a vihar első szele. Utána négy hónapig szünetelt az alkotmány s működött a Nothparagraph.

Magyarország Tisza Kálmán uralmának végnapjai óta nem látott utcza harczokat. Janszky tábornok tapintatlan fellépése s az ő előléptetése mozdította meg először nagyobb mérvben az utcza népét. Napokig tartott az utcza harcz. A katonák gulákba rakott fegyverekkel iparkodtak a rendőrökkel együtt őrizni a rendet, de nem voltak képesek helyreállítani a nyugalmat. Csak a király kézírata adta vissza a nép nyugalma.

Három évvel később a véderő vita idején újból kitört az utcza harcz. A Sándor-utcza t. Házat napokon át rendőri

és katonai kordon vette körül. Tisza Kálmán kocsiját közáporral fogadta a nép. A 25-ik §. keresztül ment, de véget vett Tisza Kálmán 15 éves uralmának, amelyről azt gondolták, hogy az emberi kor legvégsőbb határáig fog tartani.

Azóta nem volt utcza harcz Budapesten. Az egyházpolitikai viták idején voltak ugyan felsőbbrendű támogatott utcza tüntetések, de a kövezet felszedésére nem került a dolog.

Ma ismét megmozdult a főváros népe. Nem elégedtek meg az abezugolással, hanem Bánffy miniszterelnöknek, a főváros legújabb diszpolgárának kocsiját közáporral fogadták, lovasrendőrök kardlapozták a tömeget, melyből többeket megsebesítettek, egy technikusként egyik fülét levágták.

A parlamenti botrányokat és az utcza hecczeket egyaránt elítéljük. Tavaly a bécsi botrányok idején az egész magyar közvélemény undorral fordult el Wolf, Schönerer és társai viselkedésétől, melyek magát a parlamentet bélyegezték meg. A tegnapi botrány nem érte ugyan még el azt a fokot, amelyre a bécsi parlament jutott, de mindenesetre sajnálandó s mint maga Szilágyi jellemezte, magára a Háza is lealázó botrány.

Az utcza megmozdulását pedig komoly politikai lépésnek kell tekinteni. Az utcza

állásfoglalásával nem szabad, hogy terrorizálja az államférfiakat.

De mind a két tünet csalhatatlan bizonyossága annak, hogy válság előtt állunk. Az utcza csak akkor szokott megmozdulni, ha nem közönséges dolgok forognak koczán, ha elégtelensége már túllépte a szélső határokat.

Ezuttal közvetlenül nem közjogi gravamen okozta ugyan a botrány és az utcza zavargás kitörését, de hogy a honvédelmi miniszter sértő nyilatkozatából minden előkészítés nélkül hirtelenül ilyen botrány és zavargás támadt, jele annak, hogy mélyebben rejlik a baj oka.

És éppen azért attól tartunk, hogy a mai elintézés nem kerülnek le a napirendről a botrányok és zavargások.

A »zde« miatt. Prágából jelentik, hogy a hadügyminiszterium valamennyi hadtestparancsnokhoz érélyes rendeletet intézett, melyben Wiesner József 75. gyalogezredbeli századosnak megrovását fejezi ki, amiért az ellenőrző személyvizsgán a hadsereg hivatalos nyelvének alkalmazása körül oly *gyengeséget* tanúsított, mely a katonai tekintélyt lealázza és az erély teljes hiányát mutatja. A rendelet utasítja a felettes hatóságot, hogy a nevezett századosot inkorekt magatartása miatt megfelelőleg megbüntesse és ezt a százados kondukt-lisztájában feljegyezze, ezt a rendeletet pedig minden aktív szolgálatban levő tiszttel közöljék.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sz. Coecilia ereklyéinek sorsa.

— A történelmtudomány és az archeologia világánál —

Irtá: Dr. Votisky Elemér.

Mélyen a héthalmu város alatt egy másik város romjaira akadunk. E romok a katakombák romjai. Néhol még egészen épek a földalatti folyosók, a tágas sötét krypták, máshol már omladoznak, betemetve két évezred történelméről.

A régi Via Appia közelében, az örök város keleti része alatt még majdnem egészen jó állapotban Callistus pápa katakombájának folyosói vezetnek. Egy hosszú folyosón át szűk, alacsony üregbe, a *pápák kriptájába* jutunk. Vértanuhalált halt főpásztorai csendes nyugovóhelye ez; itt lett eltemetve Zephyrinus pápától kezdve a pápák nagyobb része, az egyház erős oszlopoi, mint őket Pólykrates nevezi; itt nyugszik Sixtus pápa, ki saját püspöki székhelyén, hol sz. áldozatát bemutatta, szenvedte vértanu halálát; ide szeretett volna temetkezni Damasus pápa is, de mint maga írja, félte megzavarni a megdicsőültek nyugalma.

A pápák kriptájából keskeny, szabálytalan sziklabejáraton keresztül egy másik üregbe jutunk. Sokkal tágabb, mint az előbbi, majdnem húsz lábnyi hosszú szabálytalan négyszög; a bejáratától kezdve a falak gazdagon díszítve márványtáblákkal, a boltozat mozaik ékítményt

mutat. Óriási, úgynevezett luminare, mely egészen a föld felszínéig vezet, szolgáltatja a világosságot s levegőt s ez élénk fény mellett az óskerestény művészet remekeit látjuk, melyek az üreg falait ékesítik. Ott tündöklök magasan a kereszt, a megváltás jele, alatta három vértanu képe, Polycamus, Sebastianus és Curinusé, a másik oldalfalon nagy Krisztuskép látszik, byzanti stílusban, későbbi idők maradványa, mellette I. Orbán pápa képe teljes főpapi díszben, jobbról egy falba vágott hatalmas üreg, nagy koporsó befogadására szánva, fölötte ifjú női alak, karjai hosszan kiterjesztve imádkozó helyzetben, gazdag ruházata ékszerektől csillog, fénylő arca tulvilági jelenséget mutat. Ez sz. *Coecilia*, a hely, hol vagyunk, sz. *Coecilia kriptája*.

Kettős diadalmi koszoru ékesíti homlokát. Magát teljesen isteni jegyesének ajánlja fel s midőn szülei kényszerítik, hogy egy gazdag római ifjuhoz menjen nőül, nem ellenkezik, hanem mennyekzöjök napján kijelenti vőlegényének, hogy szüzessége Istennek van szentelve, hogy angyal védi őt s jegyese Valerian benső szózatból hajtva Orbán pápához megy, testvérével Tiburtiussal együtt megkeresztelkedik s vértanuhalált hal. Most Coeciliára kerül a sor, kiről megtudják, hogy úgy saját, mint jegyesének javait a szegények között osztotta szét: halálra ítélik, de a föltűnés kiküldése véget a haláltételek titokban akarják végrehajtani. Saját fürdőszobájának (Caldarium) csöveit, melyekkel a falak át voltak törve — mint a források mindennél ékeszölőbben mondják, —

kétszer erősebben fűtötték be, mint közönségesen, úgy hogy a megfuladásnak okvetlenül be kellett következnie és egy egész nap és egész éjjel maradt ott, de ez idő lefolyása után úgy találták, hogy miként a három ifjunál a tüzes kemenczében, úgy e szűznél is a tűznek nem volt hatalmas teste fölött, egyetlen hajszála sem volt megégve, sem ruhája megsérülve, még a tüznek szaga sem volt érezhető rajta. Izzadság nem gyöngyözött homlokán, bágyadság nem nehezedett tagjaira, egészséges és sértetlen volt, mint kezdetben. Midőn e váratlan esemény a praefectusnak tudtára jutott, egy listort küldött ki, hogy az állhatatos szűznek fejét vegye. Háromszor csapott le a pallas a szűz gyöngéd nyakára, mély és halálos sebeket okozva, de, talán mert az ifjú áldozat látásától a bakó szive érzékenykedett, vagy talán Isten keze tartotta fel a lesújtó bárdot, bizonyos, hogy a poroszló nem fejezte be munkáját s mert a törvény csak három csapást enged meg, elcsúszott a vérfürdőből, élve hagyván a szűz vértanút.

Most megnyiták a helyiség kapui s a hivatott megszámlálhatatlan serege kereste fel a halálra ítélt szűzet, hogy végső sóhaját följogják. Ott találták őt fekvő a márványpadlón, nyugodtan várva megváltásának pillanatát s tiszta gyolcslepleket mártogattak a szent kifolyó vérébe, mely Krisztusszeretetéért ömlött s ezért kedves volt előtte, hogy mint drága ereklyét megőrizték; ő pedig, miután mindegyikkel váltott néhány szeretetteljes szót, két napig lebegett még élet és halál között; a harmadik reggelen

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 22.

Amíg az ember a parlament elé jut, egy forradalmi jeleneten kell átesnie. A Múzeum-körút meg van rakva rendőrökkel, lovasok vágtatnak föl és le, üzve-hajtva maguk előtt a futó népet! A Polytechnikum udvarán lovasrendőrök száguldanak le s föl. Revolvert szegeznek az egyetemi ifjak tömegére:

— **Takarodjanak, mert lövünk!**

Aztán kirepülnek a kardok, hajrá! csapkod a kardlap, sivit a kardél . . .

Kubik Béla, meghallván az esetet, kirohan a képviselőházból, észre se veszi a hidegben, hogy téli kabát nélkül van, rohan a Múzeum-körútra és szemtől-szembe látja a barbárizmust.

— Ez gázság! Alávalóság! — ordítja magánkívül.

Ivánka Oszkár és mások is oda sietnek. De az intervenció hasztalan.

Ez alatt a polytechnikum udvarán a fiatalság észreveszi, hogy a képviselőház buffetjének ablakai oda nyílnak az udvarra. Hirtelen nagy tüntetés támad az ablak alatt.

— **Vessen Bánffy, Fejérváry!**

Éljen Horánszky! Éljen Bartha Miklós! Éljen az ellenzék és Endrey. A buffet ablakaiból Sima Ferencz beszél néhány szót az ifjúsághoz, mire orkányszerű éljen felel . . .

A képviselőház előtt erős rendőrkoron. Képviselőknak a mandátumaikkal, másoknak a jegyükkel kell magát igazolnia. E nélkül senkit se eresztenek a Sándor-utczába. Krecsányi kapitány tul-szigoruan fogja fel a parancsot. Brutálisan követeli az igazolványokat.

Rakovszky jön épen és nem hallgatva a kapitány felhívására, egyenesen be-

akar menni a Házba! Krecsányi utána ugrik.

— Megálljon az úr!

Perczel Béni látván, hogy ebből baj lesz, ráordít a kapitányra.

— *Hozzá ne nyuljon a képviselő urhoz! mert keresztül gázolok a lelkén!*

Rakovszky bejött, de a kapitány morgván fakadt ki:

— *Kutya vagyok én, vagy cseléd!*

A folyosón izgatott a hangulat. A képviselők egyrészt a tegnapi esetet, másrészt az egyetemi aulának a rendőrség által való megrohanását tárgyalják. A balfolyosón Pichler és Szemere Attila hevesen vitatkoznak. Mikor Pichler távozik, Szemere ezt a megjegyzést teszi:

— *Látszik, hogy zsidó.*

Hevesen pattan fel Vészi József, aki a közelben volt.

— *Tiltakozom a zsidóság nevében! Ez a liberálizmus?*

Ugy van! igaza van! — szól Hock János.

Az ülés megnyitása.

Ilyen izgatott hangulatban nyitotta meg 12 óra után Szilágyi az ülést.

Feszült figyelemmel hallgatták a jegyzőkönyvet, melyet Esterházy olvasott.

— Hangosabban! — riadozik a baloldal.

Szilágyi inti őket:

— Csak legyenek nyugodtan.

A jegyzőkönyv felolvasása után hallott csend közepette kezdte Szilágyi:

— Tisztelt Ház! Mielőtt a napirendre térnénk, szóvá kell tennem a tegnapi incidenst. Olyan dolgok történtek itt a Házban tegnap, melyek a törvény és házszabályokba ütköznek és alkalmasak arra, hogy az alkotmányt alapjában megrendítsék. (Ugy van! a jobboldalon.)

— Ne adjanak rá okot! — felel a baloldal.

Szilágyi: Én arra kérem a képviselő urakat, hogy ajándékozzanak meg figyelmükkel. Nehéz dolgot kell rendbe hoznom. (Helyeslés.)

Tegnap a miniszter ur beszédében gátoltatott. Ez törvényellenes. Igen sajnálom, hogy ez történt és remélem, hogy ez többé nem fog előfordulni.

Az elintézés.

Szilágyi ezután a gyorsírói jegyzetből konstatálja, hogy mikor a miniszter Hentzi becsületéről szólt, valaki — nem lehet megállapítani ki és mit — de közbekiáltott egy mondatot, melyben ez a szó is benne volt *becsületszó*. A miniszter úgy értette: Maga ne beszéljen becsületről. (Nagy zaj balfelől: Nem áll, nem áll.)

Szilágyi (csenget): Tessék türelemmel lenni.

A miniszter erre azt felelte, hogy ne adjanak neki leczkét, akik *becsületszó* és a *becsületet bojkottálják*. Ez kélség-telenül sértő. De a dolgot csak úgy lehet tisztába hozni, ha jelentkezik az illető, aki a nemzeti pártról közbeszólott s megmondja, hogy mit mondott.

Ivánka Oszkár: A miniszter azt mondta, hogy Hentzi esküje csak addig volt érvényes, míg a magyarok Budán voltak. Erre azt kiáltottam: *Becsületszó — határidőre!* Semmi más.

Szilágyi: Ebben nincs sértő. Most a honvédmiszter ur kíván szólni.

Fejérváry: Azt hiszem, mindenki ismeri, hogy a Hentzi-kérdést eddig objektive tárgyaltam. Tegnap a Hentzi-ügyben azt fejtegettem, hogy meddig terjed az u. n. *hadi becsületszó*.

Tömeges közbekiáltások: Vallja be inkább, hogy tévedett. Rágalmazott! Vonja vissza, mert különben itt nem beszél.

Fejérváry: A hallottak után azt látja, hogy rosszul értette a közbeszólást; saj-

megjelent előtte Orbán pápa, hogy szeretett leányának Istenhozzádót mondjon: »Én imádkoztam, — szólt a szent elhaló hangon — én imádkoztam, hogy ne halljak meg addig, míg Szentségednek kegyelmébe nem ajánlhatom a szegényeket, kiknek mindig gondját viseltem, míg Neked e házat nem adhatom át, hogy örök temploma legyen a magasságbelinek.« Alig adta a püspök beleegyezését és áldását, midőn a szűz vértanu arcát föld felé fordítva, két karját csendesen a jobb oldalon összetéve kilehelte tiszta lelkét s az angyalok dicsőneke között emelkedett az örök mennyei hazába. Ugyanazon este sz. teteme cyprusfa koporsóba tétetett s Callistus temetőjébe helyezte el Orbán pápa, közel ahhoz a helyhez, hol nagy elődei nyugodtak. Eddig a mártýrok aktái.

I. Pásehalis pápa K. u. 817-ben foglalta el sz. Péter székét. Következő év júliusában mintegy 2300 vértanu ereklyéit vitette fel a Longobardok által rutul elpusztított katakombákból az örök város különböző templomaiba. Ez ereklyék között voltak a pápák kriptálynak ereklyéi is. Ugyanez alkalommal szándékában volt sz. Coecilia ereklyéit is napvilágra hozni, de minden fáradsága daczára sem tudta a szent sírját feltalálni s már-már hitelt adott az akkori időben széles körben elterjedt véleménynek, mely szerint Aistulph longobard király, midőn Callistus katakombáját pusztította, egyuttal sz. Coecilia földi maradványait is elvitte magával.

Négy évvel később, mint Paschalis maga írja — ugyanezt jegyzi fel róla egykoru életírója, ki a Liber Pontificalist folytatta — megjelent előtte a sz. vértanunő s tudtára ota, hogy midőn a pápák sírhelyeit látogatta, oly közel volt hozzá, hogy egymással könnyen be-

szélgethettek volna. E megjelenés hatása alatt újból megindul a kutatás, melynek eredményeképp a jelzett helyen megtalálták sz. Coecilia sírját; a szent tetemét még egészen ép volt, mint első temetésénél, gazdag, arannyal áttört ruhákba takarva, cyprusfa koporsóban, lábainál fehér gyolcskendők, még rajtuk volt a vértanu vére. Paschalis maga beszéli, hogy a koporsót drága selyemszövetekkel töltötte ki s a sz. tetem fölé dus aranyozásu selyemtakarót helyezett, majd az egészet négyzögű fehér márványsarkophágba tette s sz. Coecilia Tiberisanti egyházának főoltára alá temette.

S kérjük mit szólt ez elbeszéléshez a legújabb századok kritikája? A destruktív rendszer képviselői a mesék országába sorozták Paschalis s a Liber Pontificalis elbeszélését, sőt még egy Coecilia nevű vértanunőnek létezését is kétségbevonták.

S mit szól ehhez az oknyomozó történet-tudomány és a ker. archeologia?

Körülbelül 800 évvel Paschalis után Sphondrati bibornok, ki ez időben sz. Coecilia egyházának címét viselte, ásatásokat rendeztetett templomában. Az ásatások folyamán a főoltár alatt tágas bolthajtásos üreg került felszínre, benne két márványkoporsó. A bibornok számos tanu jelenlétében fölnyitja az egyiket s ime a fehér márványsarkophág kisebb cyprusfakoporsót rejt magában. A kíváncsiságtól indítva, de szent félelemmel, nehogy megzavarja egy vértanu álmát, a biboros főpap fölnyitja a cyprusfakoporsó fedelét. Először a drága selyemszövetek és a diszes selyemtakaró tűntek szembe, kissé megfakulva nyolcz évszázad sulya alatt, az átlátszó redők láttatni engedték a csillogó arany ruházatot, melylyel a vértanunő tagjai fedve voltak — a pillanat lelkesült áhi-

tata pár percnyi várakozást intett, mely után a bibornok sajátkezüleg távolította el a selyem takarókat s sz. Coecilia szűzi alakja napvilágra került egészen ugyanazon helyzetben, melyben tiszta lelkét saját házában kilehelte, sem Orbán sem Paschalis pápák nem merték e helyzetet megváltoztatni.

Ott feküdt a dicsőséges szűz vértanunő a fehér márványlapon aranszövetű ruháiba öltöztetve, lábainál a fehér gyolcsszövetek, melyeken Istenért omlott vérenek nyomai még láthatók voltak; ott feküdt jobb oldalán, szent feje föld felé fordulva, karjai összetéve, lábai félig kiterjesztve, hasonlított egy mély álomba merülthöz. Tagjai teljesen üdék, épek, sértetlenek, arcvonásainak látható része leirhatatlan kellemet fejez ki, majdnem tizennégy század után épen úgy nyugszik ott, mint midőn angyali lelke elhagyta porhüvelyét.

VIII. Kelemen pápa, ki a hir vételekor betegen feküdt, Baronijs bibornokot küldte ki az ereklye megvizsgálására. S Bosioval, a katakombáknak legalaposabb ismerőjével és második felfedezőjével együtt jegyzeteket vettek föl affölött, a mit tapasztaltak. A négy öt hét alatt, mely alatt ez ereklye látása a hívőknek nyitva állott, egész Róma szent áhitattal csodálta a szűz vértanunő tetemét. Sphondrati bibornok diszes főoltárt emelt templomában Stephanus Maderna híres szobrával ékesítve, ki a szent tetemét kitétele alatt többször látta s ugyanazon helyzetben véste ki egy márvány lap fölött — és sz. Coecilia napján (nov. 22.) ismét bezáratott a szűz vértanunő oltársírja. Most ott alussza vértanuálmát, hogy ki életében Isten oltára volt, halálában áldozat, halála után is szent tetemének oltára fölött mutatassék be a vérontásnélkül való áldozat.

nálja a tanácskozási rend megzavarását.

— Csak ennyi? Vonja vissza a megjegyzését, míg módjában van!

Fejérváry Géza báró végül kijelenti, hogy **sajnálja tegnap mondott szavait** s kéri, hogy a tegnapi **sulyos és sértő kifejezéseit tekintsék el nem mondotaknak.**

Elnök: Az ügy tehát rendben van. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter óhajt még szólani.

A rendes mederben.

Budapest, nov. 22. (Saj. tud. táv.) Viharos éljenzés tör ki a miniszter kijelentésére, jobbról, balról pedig elégedetten helyeselnek s végül elcsitul minden. A tárgyalás visszatér a rendes mederbe fél óráig, míg később újra előszedik a vilámló menyköveket.

Fejérváry Géza br. folytatja beszédét s a Hentzi ügy tárgyalásával csakhamar be is fejezi.

Interpellációk rendőri brutalitások miatt.

Holló Lajos a napirend előtt szólal fel s éles szavakkal rajzolja a rendőrség brutalitását a technikum udvarán az ifjúság ellen.

Perczel belügyminiszter rögtön válaszol az interpellációra. Indokoltnak tartja a rendőrség eljárását.

Közbeiktatások: Ez nem eljárás. (Derűtség.)

Perczel belügyminiszter szerint az ifjúság viselkedésével maga hívta ki a rendőrséget maga ellen, amidőn a miniszterelnök kocsiját megdobálta, melyben ő és a miniszterelnök ült.

Hlassics felemlíteni kívánja, hogy az egyetemi rektor maga kérte a rendőrséget az egyetemi ifjak ellen.

Visontai Soma mindezek dacára nem látja beigazoltnak a rendőrség oly brutális beavatkozását.

Perczel Dezső a tegnap történeteket hozza fel, melyek nem igen voltak épületek. **De milyen jelzöt is használjak . . .**

E kijelentést nem mondhatta végig a miniszter, mert egy pillanat alatt ismét hangzott a zaj, fütyölés, tombolás, padverés, melytől szinte rémülten tódulnak be a folyosóról azok, akik már a veszélyt teljesen elhárították. Maga Perczel is meglepetve néz körül. Az ellenzékéről pedig hangzik feléje a kiáltás:

— Ki vele! Vonja vissza amit mondott.

Szilágyi elnök feláll székéről s úgy kérdezősködik jobbra a vihar oka felől s erőteljes taglejtésével igyekszik a zajt lecsillapítani, mely után hangosan ismétli a kérdést:

— Mit mondott a miniszter?

Perczel: Elítéltem egyszerűen a tegnapi ülés után történt jeleneteket, melyben az ifjúság . . .

Viharos ellenmondások: Nem igaz! Nem azt mondta! Elcsúri-csavarja a dolgot

Az ellenzék perczezig tombolt, melynek lecsillapítása ezuttal dolgot adott Szilágyinak is.

Leánka s utánna *Horánszky* Nán-

dor állanak fel s konstatálják a belügyminiszter kijelentésének sértő voltát.

Perczel újra kijelenti, hogy akkor amidőn jelzöt keresett a tegnap lefolyt jelenetekre vonatkozólag, **Ő csak az ülés utáni jelenetet értette**, amidőn az ifjak a karzaton énekeltek s a képviselők pedig kendőket lobogtattak feléjük.

Elnök: Az ügyet megfogom vizsgálni s intézkedni fogok, hogy a parlamenti tárgyalások rendjének megzavarása tekintetében semmi oka fenn ne forogjon. Az ülést bezárom.

Az ülés vége fél háromkor.

Hamis borok Nagyváradon.

— Az elkobzott pécsi készítmény. —

Az egész országban nagy feltűnést keltett a földmivelésügyi miniszter erélyes intézkedése, amelylyel megakarja menteni a magyar bor jó hírnevét és hitelét, midőn egy olyan pécsi nagy kereskedő ezéget szorított meg és leplezett le, a mely az egész országot elárasztotta a bor ezégre alatt mindenféle kotyvalékkal.

A miniszter rendelete folytán mindenütt, a hova Pécsről szállítottak bort, megindították a vizsgálatot.

Csak így látszik meg, hogy a pécsi hírneves »borkereskedő« ezégek minő óriási forgalmat csináltak az egész országban bornak csufolt olcsó kotyvalékokkal.

Sajnos, Nagyvárad is benne van a pécsi dologban, amennyiben igen sok pécsi bor jött az Engel és fia, továbbá más ezégtől Nagyváradra, különösen a kisebb koreszmák állottak összeköttetésben pécsi ezégekkel s állandó rendelői voltak az olcsó, 12—14 frtos »ó-bornak,« de azért akadt itt-ott nagyobb mennyiség is.

A rendőrség megindította a vizsgálatot.

F a s s i e Sándor tb. alkapitány lett megbizva. Első sorban is a vasuti raktár könyveiből szedték ki, hogy kiknek érkezett Pécsről borküldemény s ezeknek a pinczéiben talált borokat nézték át. Minden pécsi borból négy fél-fél literes üveg bort vettek s az üvegeket a rendőrség és az illető pincze-tulajdonos pecsétjével látták el, azonkívül följegyezték a hordó számját, hitelesítési bélyegét és a fogyasztási hivatal jelzését.

A hordókat nem pecsételték le, mert az a tulajdonos rendelkezésére áll, ha azonban a mintákról kisül a vegyelemzésnél, hogy hamis a bor, ha nem találják meg a bormennyiséget, mint jó bort számítják fel s az összeget a szegények javára meg kell fizetni.

Fassie Sándor tb. alkapitány **talált igen sok helyen pécsi bort, bár nem olyan óriási (8000 hectoliter) mennyiségben, mint hirtel s mintákat vett minden pinczéiben.**

A lefoglalt borok vegyelemeztek, annak a megállapítása végett, hogy hamis borok-e.

Ugyancsak e tárgyban kaptunk egy levelet, mely némi kihagyásokkal a következő:

Kétségtelen, hogy Nagyváradon rengeteg mübort, pancsot, szóval olyan kotyvalékot elmertek és mérnek ma is, a melyben egy szemnyi szőlőnedv nincsen.

Szállítottak Pécsről és más helyről, azonban bizonyára itt Nagyváradon is készült igen sok *finom bor.*

Vannak nagy pinczék, a melyekbe *alig lehet látni, hogy bort vinnének be, de az év minden szakában csak úgy ontja a pincze a rengeteg tele hordók tömegét.*

Nagyváradra hordókba elzárva, tömértelen törkölyt szállították most, szüret után is és

ezekből korántsem törkölypálinka, hanem drága bor lesz.

Most, hogy a pécsi nagy család kiderült, kapkod az egész ország közönsége, rendőrsége, de eddig egyiknek se jutott eszébe, hogy figyelemmel kísérje a borkereskedők és olcsó bort mérők működését.

Hol volt eddig Nagyváradon a bor ellenőrző-bizottság, hiszen már elnököt is fogtak.

Ennek a bizottságnak kötelessége volna a szigorubb ellenőrzés. Így minden tevékenység nélkül nincsen semmi létjogosultsága a bizottságnak.

Valljuk be, hogy ebben a rövid levélben sok igazság van.

A »Borászati Lapok« legutóbbi száma vezércikkben foglalkozik az ügygel. Közöljük belőle a következőket:

Hiteles értesülések szerint az Engel-féle borhamisítás ügyről eddig megjelent hírlapi közlemények nem tüntetik fel hiven a valódi tényállást.

Tény az, hogy a budapesti VIII. ker. rendőrkapitány f. évi október végén és november elején vizsgálatot tartott az Engel József fia cég bécsi és budafoki pinczéiben, s ott 35 féle gyanus borból 140 üveg mintát vett.

Engel Mihály és Adolf cégtulajdonosok kifogást emeltek a VIII. ker. kapitány illetékesége ellen és az eljárás megszüntetését és a gyanus boraikból vett bormintáknak — szakértői megvizsgálásuk mellőzésével leendő — visszaadását kérték. E beadványok folytán f. hó 7-én az egész ügy a mintákkal együtt, illetékes intézkedés végett, a IV. ker. kapitánysághoz tétellett át, mely másnap, azaz 8-án délelőt ezen ügyben való intézkedését megállapította, az eljárást megszüntető határozatot hozott, a bormintáknak a szakértő-bizottság elé terjesztésük mellőzésével a panaszottaknak leendő visszaadását rendelte el s a mintákat nekik azonnal tényleg vissza is adta, ők pedig azokat elvitetvén, **még az nap megsemmisítették.**

Ennek megtörténte után Engel Mihály és Adolf kérvényt adtak be a földmivelésügyi miniszterhez s ebben — a rájuk nehezedő gyanu elhárítása végett — pécsi és budapesti pinczéik megvizsgálását kérték. A földmivelésügyi miniszter — igen helyesen — az ügy jelen állásában ebben nem ment bele és abból indulván ki, hogy ha Engelé a gyanut magukról hárítani akarták s abban a meggyőződésben voltak, hogy a pinczéikből hatóságilag vett borminták nem mesterséges borok, ennek igazolására a legegyszerűbb mód az lett volna, ha az illető bormintákat, a helyett, hogy a minták megsemmisítésével azok megvizsgálását lehetetlené tenni sietették, önként az illetékes borvizsgáló szakértő-bizottság vizsgálata alá bocsátották volna.

Egyes lapoknak az a hirtel tehát, mintha az Engel-féle bornkból a VIII. ker. kapitányság által vett minták már régebben a borvizsgáló-bizottság előtt feküdnének, nem felel meg a valóságnak, mert mint említettük, e mintákat a IV. ker. kapitány a feleknek visszaadta.

Az ügy legújabb fordulata az, hogy a belügyminiszter a IV. ker. kapitányság vezetője: br. Splényi Ödön rendőrtanácsos ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelte.

Az Engel József fia pécsei borkereskedő cégére érkezett a leszámolás ideje. Ujabbán Pécsen Vaszary rendőrkapitány tartott vizsgálatot a cég pécsi nagy raktárában, s eddig is már egy egész ládára való mintát vett a pinczéikben levő borokból, melyeket legközelebb küldenek föl az országos borvizsgáló állomásra, a hol azokat szigoru vegyelemzés alá fogják venni. A belügyi és földmivelésügyi miniszterek, az ország több vidékéről, de különösen a külföldről jövő panaszok folytán, elvannak határozva hogy végre valahára véget vetnek azoknak a bűnös visszaéléseknek, melyek a magyar bor hitelét a külföldön már évek óta megtorlatlanul kompromitálják.

Ezen hirtel látszik a vidéken is nyugtalanságba ejti azokat a borkereskedőket és kereszmárosokat, a kik horukat Pécsen vásárolták.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 23. A koldusápoló közgyűlése d. u. fél 5-kor

Utczai harc a rendőrséggel.

Budapest, nov. 22. (Saj. tud. táv.) Az a hirtelen kitört s oktanul szított felgerjedés, mely a képviselőház mai ülésének a végét a tegnapiak méltó versenytársává tette, átment a képviselőház ülése után az utcára.

A harcnak itt a rendőrség oktanul viselkedése volt az agent provokateurje, mely reggel óta folyton harcban áll az ifjúsággal, folyton keresztül kardlapoz egy-egy csoportot, de azért mindig akad teendője. Homokra építéshez volt hasonló oktanul szigorúsága, mert a zaj, a háborúság egyre nagyobb mérveket öltött.

Rendőrök a műegyetem udvaron.

Különösen a műegyetem bejárata volt heves csatározások színhelye. Az ifjúság az udvarra szorult s ha egy távozott, a rendőrség letartóztatta. A ifjúság ezen felháborodva az ajtóhoz tódult s a rendőrséget kövekkel megdobálta s a szitkok özönével illette.

A lovasrendőrök erre bevágtattak az udvarra s az összegyűlt ifjúságot kaszabolta.

Irtózatossá zavar s birkózás támadt erre.

Egy rendőr revolverrel rohant be az udvarra s egy neki ellenálló egyetemi hallgatóra azt rásütötte, de a golyó célzott tévesztett. A lövöldöző rendőrt Tölössy tanár, ki előadásáról rohant le az irtóztató zajra, karon ragadta s tiltakozását fejezte ki, hogy a rendőrök az egyetem udvarára bejöjjenek. A rendőr dulakodni kezdett a tanárral s revolverét ráakarta sütni, de társai ebben meggátolták.

A rektor födellen fölvel rohan le az udvarra:

— Mit csinálnak az Istenért?

Az előadásokat rögtön bezáratta s felszólította az egyetemi ifjúságot, hogy békésen távozzanak.

— Önök nem fognak odakint semmi akadályra találni.

Az ifjúság ebben bizott s engedelmességet a felszólításnak s elhagyta az egyetemet.

A távozókat a lovas rendőrség fogadta, rohammal, kardlapozással s kaszabolta míg csak egy élőlény mutatkozott a téren. Negyven elfogatás történt

A központi egyetemnél.

Csaknem ugyanazon időben hasonló jelenet fejlődött ki a központi egyetemnél, ahol Rudnay basáskodott rettentő hatalommal és energiával. Az egyetemi ifjúság itt is az épületben és az udvaron volt összegyűlvé.

Rudnay felszólította az ifjakat, hogy békésen távozzanak s nem fog semmi bántódások esni. A kaput erre megnyitatta. Az ifjúság közül néhányan abcuzolni kezdtek, mire a lovasrendőrök ide is bevágtattak s a kaszabolás, ordítás, kardcsallogás eltölti az egész épületet. Az előadásokat bezárták,

Az Atheneum épületéről leszakgatták Fehérváry keretbe foglalt arczképét és azt ezerdarabra tépték s a földre taposták.

A miniszterek távoznak.

Budapest, nov. 22. (Saját tud. táv.) Kevéssel 3 óra előtt távozott Bánffy br. miniszterelnök Erdélyi miniszterrel s egy csoport képviselővel a házból.

Hatalmas abczug hangzott fel, midőn feltűnnek. Krecsányi rendőrkapitány dühösen néz szét s egy tuczat rendőrrel vételi körül a távozókat, akik gyalog mennek a Kálvin-tér felé.

A különös menet feltűnik s e csoport körülötte folyton növekszik s a tódulókat lovasrendőrök verik szét, akár csak a kozák lovasok az orosz czár kocsija körül.

A Kálvin téren a miniszterek kocsira ülnek s a tömeg folyton abczugolva oszlik szét.

A letartóztatottak száma itt mintegy 40—50.

Összesen 220 egyetemi hallgatót fogtak el.

Az egész fővárosban nagy a felindultság. Izgatott csoportok járnak-kelnek az utcákon.

*

Budapest, nov. 22. (Saját tud. táv.) A függetlenségi és nemzeti párt holnap heves támadást fog Perczel ellen intézni.

Az idegesség okai.

— Kollegiális szó Rátkay urhoz. —

Kedves Barátom!

Olvastam cikkedet az »Idegesség okairól« és konstatáltam, hogy a tárgyhoz csak annyiban szólottál, amennyiben a saját idegességed okai közül egyet-mást fölemlítettél.

Látom, hogy a doktorok és a desinfekció munkáját gyarlónak tartod, — ez a doktorok és a desinfektorok dolga, — látom, hogy egyik-másik hatósággal és intézménnyel nem vagy megelégedve ez a te dolgod; látom végül, hogy taneszközeinkhez, tanrendszerünk beállításához is szavad van: ez már engem is érdekel, aki veled egy műhelyben dolgozom.

Ugy én, mint tanítótársaim méltán érdeklődünk az iránt, hogy mennyiben alapos a te nyilvánosságra hozott ítélkezésed iskolaügyünkről.

Ezekre kívánok tehát a magam részéről észrevételeket tenni s még csak annyit bocsátok előre, hogy szívesebben tárgyalnám ez ügyet a tantestületben, miután azonban az alkalmat nem ott nyújtottad: kénytelen vagyok én is ugyanarra a térére lépni. Remélem, hogy tárgyilagosságomban sem te, sem a »Tiszántúl« tisztelt olvasói nem fognak találni kifogásolni valót.

Az írástanításhoz a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter által a tanítók szakvéleménye alapján önnállósított füzeteket használjuk, amelyek vonalszélességének megállapításához az ország legkiválóbb szakértői, — gyakorlati emberek járultak hozzá. Mondhatni tehát, hogy az ország tanítói kombinálták, a miniszter pedig elrendelte.

Ezeket elárusítani nem tartozunk, ha tesszük, a gyermekek érdekében tartjuk készletben az iskolában.

A mi iskolánk régi jó számtanát a tantestület lette félre egy »jobb« kedvéért. Az ezt elhatározó érekezetlen te is ott voltál, kifogást nem tettél. A tantestület véleménye alapján rendelte el az iskolaszék az Orbók féle számolókönyv használatát s mióta ezt használjuk, a felügyelő igazgató évről-évre kérdést tesz a tantestülethez, hogy nem talál-e a könyvpiacra olyan új termékeket, melyekért a régieket félretenni az oktatás érdekében álló dolog lenne.

Eddig még nem került elő semmi, pedig most is vannak bírálatra való könyvek kiosztva.

A tantestület tehát a jelenlegit még mindig jónak tartja s te a tantestületet az ellenkezőről meggyőzni eddig még nem próbáltad.

Eppen így áll a dolog a földrajzzal is, az olvasókönyvvel is, a rajzmintákkal is.

Ha tehát a mai taneszközök miatt a jövő nemzedék ideges lesz: ezt nem a tantestületnek lehet felróni, még nem is az iskolaszékek, mert ezek jóhiszeműleg járnak el s az adott viszonyok közt a használatban levőknél jobbat nem ismernek, hanem neked, aki nem árulod el ama bizonyos jobbakat.

Miért nem?

A »Tiszántúl« olvasói cikkedből azt lehetnének, hogy minden zsebedben egy, — a maiaknál jobb tankönyv van.

Ha van, — hát miért engeded, hogy azt nélkülözve idegessé váljék a jövő nemzedék?

Az olvasók igazán zavarba jöhetnek a helyzet felől.

Azt hihetnék, hogy az iskoláztatás sikerét erősen kezébe tartó kapkodás folyik, amely közben a községi iskolák hatósága hallatlan erőszakot tesz a tanítás természetes menetén s a tanítók tanítási szabadságán.

Pedig erről szó sincs.

Községi iskolánk felügyeletére oly kitűnő szervezettel alkotott az iskolaszék, amely mellett rossz taneszköz csak a tanítók védelme alatt existálhatna, — azt pedig, hogy a tantestület ilyen istápol: senki sem mondhatja jó lélekkel el, aki a tantestületet alaptalanul vádolni nem akarja.

A dolog tehát így áll:

A tantestületnek minden nap meg van adva az alkalom, hogy jó dolgoknak pártjára keljen. A felügyelő-igazgató örvend, ha a tantestület ezen működik, — az iskolaszék pedig szentesíti a megállapodásokat. Ez a retorta a czélszerű eszközök behozatalára és a roszak kiküszöbölésére minden nap készen áll, — ezt a »Tiszántúl« olvasói is nagyon jól tudják s így bajosan hiszik el neked, hogy a nagyközönség előtt pedagógizálni az iskolaügy érdekében eredményesebb volna, mint a tantestületben.

A nagyközönség úgy veheti a dolgot, mintha te nem a magad konyháján főznél.

Miért nem?

Általános tanügyi kérdések fejtegetése, megengedem, hogy a közönség előtt is hasznos, — de biztosítalak téged, hogy aligha törődik valamely szülő azzal, hogy mi Orbók, vagy másnak a könyve alapján érzük el a czélt.

A kapkodás mindenestre rossz volna, de hát ki kapkod nálunk? Inkább azt mondhatnám, hogy tulságos konzervatívek vagyunk.

Ha azt mondanád, hogy nem veszünk magunknak elég fáradságot, hogy a legújabb dolgokat alaposan áttanulmányozzuk: — no ebben még inkább igazad lehetne; ha a tantestület nógatná értékesebb munkára, testületi szellemre, haladásra, korszerűsége, — mind ebben több igazat adnék neked, de azt mondanám másokkal együtt, hogy ebben épennyit várunk tőled, mint te vársz mitőlünk.

Ime, ennyit mondhatok én az »idegesség okaira«. Sem felügyelő igazgatónk, sem iskolaszékünk nem szorul arra, hogy védelmükre keljék, tehát csak annyit kell konstatálnom, hogy az idegesség okaira nézve nem értek veled mindenben egyet s azt hiszem többi tanító társaim sem.

A kérdéses dolgok és viszonyok iránt úgy látszik csak te vagy ideges, aminek a te külön világnézetted lehet az oka a nélkül azonban, hogy belőle az iskolaügyre valami különösebb jókat várni lehetne.

Vadaj József.

A köd áldozata.

— Szerencsétlenség a pályaudvarban. —

Nagyvárad, nov. 22.

Reggeli 6 órai szürkületkor a pályaudvaron a tolató vágányok között egy férfi teljesen szétroncsolt hulláját találták meg a sinek között. Fél hét órakor jelentették a rendőrségnek, honnan csakhamar megjelent a véres színhelyen Faludi Soma őrmester.

A holttest minden végtagja le volt szakgatva s a sinpár mentén mintegy 300 méternyi távolságban szétszórva. A legmesszebb feküdt a törzs, fej nélkül s minden ruha nélkül, a fej pedig pár lépés távolságban feküdt a sinpártól teljesen összezúzva.

A jegyzőkönyv felvétele után a hullarészek összeszedettek, némelyik részt a sin-combinációk felfeszítése után lehetett csak eltávolítani s a biharmegyei kórházba hullaházába szállítottattak.

Az áldozat.

A rendőri nyomozat az állomás személyzetének segítségével csakhamar megállapította az áldozat kilétét s a szerencsétlenség okát.

Az áldozat, kinek testrészeit borzalommal fedezgette fel a tolató sinvonalak között az odasereglett vasuti munkás nép segítségével a a rendőség, — Nagy József a nagyvárad vasutállomás fűtőházi irodaaltisztje, nőtlen fiatal-ember.

Nagy József a szerencsétlenség estéjén 5 órakor több társával, ismerőseivel az állomási restaurációba tért be s ott vig poharazás között telt az idő. A társaság tagjai állítják, hogy Nagy József teljesen le volt ittasodva, midőn 9—10 órakor a társaság szét kezdett oszlani. A restaurációból távozó Nagy Józsefet azonban, tekintettel állapotára, nem hagyták egyedül elindulni, hanem Rafalszky Gábor melléje szegődött s karonfogva vezette haza felé. Nagy József lakása a Batáry szőlőben levő villában van. Erre vették utjokat s midőn az állomásnak csaknem a szőlőhegy közé ékelt részein haladtak, Nagy József hirtelen kiragadta magát s elfutott keresztül a vágányokon s ezután egyedül ment tovább, mert Rafalszky Gábor a sűrű ködben, mely egész éjjel is tartott, nem követte őt többé.

A nyomravezető óra.

Az egyetlen dolog, mely némi adatot szolgáltat az esti 10 órától reggel 6 óráig történetekre, Nagy József zseborája, melyet a rongyokká tépett ruhák között összetörve találtak meg. Az óra állott, minden valószínűség mellett a szerencsétlenség időpontjában állott meg a zuzódások következtében s mutatója 10 óra 30 perccel mutatott.

Nagy József elgázolása tehát nem sokára bekövetkezett, midőn társától hirtelen megugrott.

Az állomás személyzete az elgázolás lefolyásáról mit sem tud. Azon időben vonat a főállomáson nem közlekedett s így Nagy Józsefet egy tolató mozdony gázolhatta el, melynek számát ez ideig nem sikerült megállapítani. Kiáltás nem hallatszott.

A rendőri közegek véleménye szerint részeg állapotában Nagy József a sinek között elbukott szaladása közben s a sűrű köd miatt nem vehette észre a robogó mozdonyt, mely őt a következő pillanatban elütötte s halálra zúzta.

A szerencsétlenül járt hivatalnok iránt nagy a részvét az állomás személyzete közt. Derék, szorgalmas hivatalnoknak ismerték, aki így csupán egy véletlen kedvtelésének esett áldozatul.

A szerencsétlenül járt Nagy Józsefet agg édes anyja gyászolja.

A rendőség jelentése.

A rendőség ez ügyben a következő jelentést tette a kir. ügyészséghez:

Tekintetes kir. ügyészség! Ma reggel 6 és fél óra felé jelentették, hogy az éjjel a vasuti főállomáson szerencsétlenség történt. Valamelyik gőzmozdony Nagy József volt vasuti iroda altisztjét elgázolta.

A helyszínrre kiment Faludy Soma őrmester, a ki a szerencsétlen embernek mintegy 300 méternyi uton szerte-szét hurczolva talált hullarészeit összeszedte és a biharmegyei kórházba szállítottatta.

A megejtett nyomozat után csak annyit lehetett kideríteni, hogy Nagy József tegnap este 5 órakor Lapu Károly mozdonyfelvigyázó, Doma Antal fűtőházi irnok, Rafalszky Gábor fűtőházi irnok és Szommer Nándor szertárnok társaságában bementek a vasuti restaurációba s 9—10 óráig ezekkel borozott. Miután Nagy József ekkor már erősen leittasodott, Rafalszky őt a lakására akarta kísérni. Nagy József a Batáry féle szőlőben levő villában lakott. Rafalszky karon fogta Nagy Józsefet s így indult el vele haza, de alig hogy a vasuti sinekhez érték Nagy kirántotta magát a Rafalszky kezéből és egyedül haladt tovább, mire Rafalszky Nagy Józsefet magára hagyta s visszajött a vendéglőbe.

Ma reggel azután 6 órakor a munkások Nagy József szétroncsolt hullájára bukkantak és rögtön jelentést tettek.

Miután az kizártnak jelentkezik, hogy Nagy József bűnténynek esett volna áldozatául, igen valószínű, hogy midőn Nagy József a vasuti sineken bandukolt, részeg állapotában elesett s minthogy egész éjjel sűrű köd lepté be a levegőt, valamelyik arra elrobogó gőzmozdony által észrevétlenül elgázoltatt.

Minthogy a zsebében talált zsebóra 10 óra 30 perccel mutatott, ebből az következik, hogy a szerencsétlenség ezen időben történhetett. S mivel ebben az időpontban rendes vonat ezen vonalon nem közlekedett, a vasuti személyzet azt hiszi, hogy a szerencsétlent valamelyik kocsitoló mozdony gázolta el.

UJDONSÁGOK.

* **A poliklinika új épületének megnyitása.** Folyó hó 27-én délelőtt 11 órakor lesz a budapesti Poliklinika hársfa-utcai új épületének ünnepélyes megnyitása József főherczeg fővédnök s dr. Schlauch Lőrincz bibornok váradai püspök védnök helyettes jelenlétében.

* **Fegyelmi ülés a városnál.** Nagyvárad város fegyelmi választmánya november hó 25-én, pénteken délelőtt Beöthy László főispán lakásán ülést tart. Két városi tisztviselő fegyelmi ügyét tárgyalják.

* **Miniszteri dergatórium.** Nagyvárad városa már felépítette a járványkórházat az új területen, melyet e célra 700 frtéért vásárolt Bölöny Józseftől a város. A terület vételt dr. Kurländer Ede törvényhatósági bizottsági tag megfelelebbezte. A belügyminiszter a múlt héten Laendler miniszteri ttnácsost kiküldte a kórház felülvizsgálatára. Most leirt a miniszter s értesíti a várost, hogy a felebbezés elutasításával a terület megvételét jóváhagyja, azonban helytelennek találja, hogy a járványkórház már fel van építve. A betegszobák szűkek, kevés a levegő térfogata s a szennyvizek nem fertőtlenítés után vezetettek el. A jövőre építendő pavilonokat tágasabbaknak kell építeni.

* **Az Erzsébet-szobor pénzei.** Az országos Erzsébet szobor-bizottság elnöke, a m. kir. miniszterelnök felkéri mindazon hatóságokat, egyleteket, hírlapokat, magánosokat, kik a királyné emléksobrára pénzösszeget gyűjtöttek, de az gyümölcsözőleg nincs elhelyezve valamely pénzintézetnél, hogy azt valamely adóhivatalba szolgáltassák be, mely azt külön kezelve rendeltetési helyére juttatja. Azon gyűjtéseknek pedig, melyek valamely pénzintézetben vannak elhelyezve, hogy az erről szóló könyvet adják át az adóhivatalba, mely a pénzösszeget továbbra is az intézet kezelése alatt hagyja. Azon pénzintézetek pedig melyek ily összegeket őrizetre elfogadtak, ez összegről szintén jelentést tenni

kéretnek. Ezen intézkedéseknek azonban nem czéljuk, hogy a további gyűjtéseket beszüntessék, hanem az ezután befolyó összegek is bejelenteni kéretnek.

* **A harang és az áldozat.** Ilyen czim alatt egy külföldi lap felelevenit egy mozzanatot a pestis pusztításából, mely napjainkban aktuálitást nyer. Azt mondja a nevezett lap, hogy valahányszor pestis dul Jeruzsálemben, a szt. ferenczrendi szerzetesek, mint a szentsír őrei, kebelükből kiküldenek egyet a pestis betegek testi és lelki ápolására, kit miután előbb a szentségekhez járult, a kórházban elkülönítenek. A lelkész elkülönítve a külvilágtól, egyszer napjában bizonyos meghatározott órában jelt ad a a kórház fölött lévő haranggal hogy még él. Ha a harangjelzés elmarad, tudják, hogy nincs többé életben; s nyomban másik készül az áldozat helyébe, biztos áldozatul. 1834. évben mintegy 20 szerzetest ragadott el a halál kik egymásután felváltották egymást az önfeláldozásban.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter br. Hornig Károly veszprémi püspöknek r. kath. iskolák részére tett 5000 frtnyi és Vogronics Antal pápai praelatus apátkancnoknak a veszprémi r. kath. tanítók segélyalapja javára tett 500 frtnyi adományáért köszönetét nyilvánította.

* **Eljegyzés.** Ifj. Virág Géza élesdi lakos eljegyezte Imre Juliska kisasszonyt Tiszánánáról.

* **Kasszabetörés a vidéken.** Ott, ahol a civilizáció még csak igen kis mértékben szórta el csiráit, — a kasszabetörés művészete már virágzik s terem is elég szép példányokat. Ime egy belőle: Ant biharmegyei község Wertheimkasszájából naponkint tünekedett a pénz, a tettest azonban sokáig nem sikerült kézrekeríteni, míg végre a napokban kézrekerült Kovács János anti lakos s községi esküdt személyében, kinek egész arzenálját találták meg a különféle szerszámoknak, melyekkel naponkénti műveleteit a község kasszáján véghez vitte, közte 5 drb Wertheim-szekrény kulcsot, 4 drb aczél vasfurót, több új reszelésű kulcsot, s vasdarabokat, melyekből az álkulcsokat készítette. Ezek segítségével mintegy 360 frtot szedett ki a község kasszájából, ez összegből azonban csak 34 frtot találtak meg nála. A nagy jövőjű férfiú átadatott a nagyszalontai kir. járásbírósnak.

* **Utazó százas.** A napokban történt ez az érdekes eset, melynek káros voltát most egy pénztáros kisasszony bánja. Nagy sietve állított egy szomszédállomás pénztára elé egy középtermetű, köpezőre táplált, vigécz ábrázatu uri ember. «Temesvár II-ik!» kiáltott be a kis ablakon. Aztán nagy képisködve tette le a ropogó százast a kinyíló ablak parkányára Kip-kop, hangzott belülről a jegy bélyegzése, rá meg a koronák csengése, tizes bankók ropogása. Nagy bugyellárisa volt a vigécznek: befért mind egy szálíg. Odakint prűszkölt a lokomotiv.

Beszállani! — tehetyiskedett a kapus, mert nagy az ő szava ilyenkor. Trombitaszó vegyül az éles füttybe, aztán elrohantak Temesvár felé.

Lihegve tipeg be a főnökhez a kis pénztárosnő. Sürgőnyt, sürgőnyt, főnök ur Temesvárra.

Miféle sürgőnyt?

— A százas . . . a vigécz . . . a pénztár százassa . . . Istenem!

Ebből nagyon bajos volt kisütni, hogy mi a baj, de hát vasuti ésszel ez se képtelenség. Ugy állt a dolog, hogy a köpezős termetű, vigéczábrázatu pasasér ugy a saját százast, mint az abból kiadott összeget, meg még ráadásul egy jegyet is begyömöszölt a tárczájába. Jobb paripa a sürgőny: megelőzte a vonatot. Nagy szakértelemmel nézték Temesvárt a kiszalókat. De mivel minden urban köpezős termetet és vigéczet láttak, hallgatás lett a szavuk. Minden valamire való vigécz, a még hozzá potya százast is szorongat a markában, szálóban tartja illendőnek az ut fáradalmait kipihenni. Ez elég helyes kulcs a megoldáshoz. A rendőség értesítették és felszólították. A sürgőny azt mondja, hogy a 67-es számú podgyászos ur gyanus, vagy ha ő nem, akkor gyanus minden ideérkezett vigécz.

De hát a melyik középső, az nem közép természetű; a melyik nem középtermetű, az meg nem középső: különben is mind szegény és becületes ember. Ennyit derített ki a vizsgálat. És a százas utazik. Ki tudja hányadik kézben volt már azóta.

* **Adós fizess!** Egészen új módját találta fel Pap Vánti poósai lakos az adós fizetésre kényszerítésének. Ő ezen esetben mint hitelező szerepel, ki igen nagyon megunt már adósának özv. Paul Tógyerné nem fizetését s a biztatásoknak, melyekkel Paul Tógyerné fizetés helyett szelidgette, már nem igen volt hatása, annyira nem, hogy Pap Vánti a magáról megfélekedett hitelező mérhetetlen dühében egy süttő lapátot kapott fel Paul Tógyerné konyhájában s — Fizess, vagy agyonütlek! kiáltott harsányan a meglepett Paulnéra. Csakugyan fejére is sujtott a lapáttal vagy háromszor, amiért a törvényszék előtt fog számolni.

* **Korpás zsákban.** A nagybárodai korecsmában díszes társaság gyűlt egybe sziszogáltak csendesen Majd *Brudiáska* Péter és *Venter* Péter ugyanottani lakosok dévaj mulatságba kezdtek t. i. *Venter* Gáborral *hunczulkodlak* s felkapva *Venter* Gábort a korecsma egyik sarkában levő korpás zsákba dukták csak úgy hunczutságból. Mire *Venter* Gábor kivánszorgott a korpás zsákból, észrevette, hogy 40 frtnyi készpénzt is kivették a zsebéből csakugy hunczutságból.

* **A kisbíró tudománya.** Szilágymegye egyik községében a kisbíró egyttal kézbesítő is, hívják Sári Gáspárnak. A hatóságoktól érkezendő kézbesítéseket az írástudatlan egyéneknek ekképpen adja át kozvonás mellett:

Kézbesítő, néviró,
Sári Gáspár kisbíró.

Férjgyilkos asszony.

— Saját tudósítónktól. —

Az idei nyárnak a legmeggrázóbb véres szenzációja az a gyilkosság volt, amelyet Rogoz állomás közelében a 11. számú őrháznál követtek el.

Néhány nap mulva megkerült a gyilkos, aki nem volt más, mint az áldozatnak a felesége.

A fiatal asszony így börtönbe került s ott volt a tegnapi végtárgyalásig.

Ezt az ügyet tegnap tárgyalta a kir. törvényszék dr. *Tassy* Pál elnöklete alatt.

A vádhatóságot dr. *Balázs* Tihamér képviselte, míg a vádlottat dr. *Weiszberger* Lipót ismert nevű ügyvéd védte.

A fekete ruhába öltözött vádlottnőt fegyveres őr kísérte a tárgyaló-terembe, a tanuk padját egészen megtöltötték a tanuk.

A hallgatóság padjai is megteltek, az érdekesnek ígérkező végtárgyalás nagy közönséget vonzott.

Azonban azok, akik szenzációt vártak, nagyon csalódtak, mert a tárgyalás nagyon sablonosan folyt le, minden szenzáció nélkül.

Az elnök a végtárgyalás elején ismertette a tényállást.

1898. július 11-én reggel *Bubisch* Ignác vasuti őrt halva találták egy kutban.

Rubischnek a feje be volt törve s mindjárt az első perczen nyilvánvaló dolog volt, hogy itt büntényről van szó. A csendőrség azután kiderítette a tettest is felesége személyében.

Az asszony eleinte mindent tagadott, később azután beismerte, hogy a férjét főbe ütötte, amint az a kut szélén ült s a férje az ütés következtében esett bele a kutba.

A tényállás ismertetése után az elnök megkezdte a vádlottnő kihallgatását.

A vádlottnő *Rubesch* Ignácné, szül. *Varga* Ágnes bevallotta az egész büntelenyét.

Elmondta, hogy a férjét nagyon szerette,

azonban férje az utóbbi időben nagyon iszákos lett s erről le akarta szoktatni, mert mikor részeg volt, mindig kegyetlenül bánt vele.

Az ember azonban nem tudott leszokni szenvedélyéről.

Igy ez év július 11-én este is részegen jött haza.

Mihelyt megérkezett, mindjárt szidalmazni kezdte az asszonyt, azután pedig meg is verte, később pedig kiment a pályatestre s az ott levő kut szélére leült.

Az asszony — mint mondja — félt, hogy a vonat elüti részeg urát s ezért utána ment.

Mikor az ember meglátta a feleségét, ismét szidalmazni kezdte s az asszony ekkor haragjában a kezében levő bottal kétszer főbe ütötte.

Mind a két ütés jól talált, s *Rubesch* félholtan bukott a kutba, ahol azután megis fult.

A vádlott megkezdte vallomását az elnök kérdéseire.

Elnök: Miért hagyta a kutban a férje hulláját?

Vádlott: Ki akartam én már este is huzni, de nem sikerült.

— Hol szándékozik letelepedni, ha a büntetését kitölti?

— Itt Nagyváradon óhajtanék valahol mint cseléd szolgálatba lépni.

A vádlottnő különben mindvégig tagadta a szándékosságát, azt állította, hogy ő nem akarta a férjét megölni, csak megtanítani.

Az esetnek szemtanúja nem volt s úgy a tanuk csak a mellékkörülményekre lettek kihallgatva.

Mindannyian egyértelműleg azt vallották, hogy az áldozat becületes, szorgalmas ember volt, a feleségét nagyon szerette, s együtt boldogan is éltek mindaddig, amíg a férfi nem szokott rá a pálinkára. Azóta azonban a családi perpatvar nem volt ritka náluk.

A bizonyítási eljárás után a perbeszédre került a sor.

Balázs dr. kir. alügyész hosszabb beszédben foglalkozott a büntelenyével s kérte a vádlottat *szándékos emberölésben* büntetésnek kimondani.

A védő, *Weiszberger* Lipót dr. ezzel szemben a vádlott felmentését kérte.

A védő a vádlott beismerő vallomását nem fogadja el, a vádlottnő csak magára veszi a büntelenyét — mondja — de azt nem ő követte el.

A törvényszék hosszas tanácskozás után hozta meg az ítéletet.

A törvényszék a vádlottnőt a *halált okozott súlyos testisértés büntelében* mondta ki büntetésnek s ezért *egy évi* börtönre ítélte, a mibe két hónapot a vizsgálati fogságból betudott.

A vádlottnő megnyugodott az ítéletben, míg a védő és az ügyész felebbeztek.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. Zsáka községében megalakult az önkéntes tűzoltó egyesület, s a belügyminiszter az alapszabályokat jóváhagyta. Az egyesület élén Jankó Gyula elnök és Barcezi Károly jegyző állanak.

Igazságszolgáltatás.

Mikor a rendőr lop.

A múlt év nyarán június 27-én történt éjjel, hogy a Körözs-utczán a lejárónál aludt egy részeg ember, *Májás* István a földön.

Az egyik czirkáló rendőr, aki különben

ezen alkalommal szolgálatban volt, oda ment a részeg emberhez s annak zsebéből kilopott egy zsebórát.

A részeg ember azonban ezt észrevette és segítségért is kiáltott, mire a tolvaj rendőr megszaladt.

Kevés idő mulva azonban ismét visszatért, mert észrevette, hogy a zsebében még pénz is van.

A pénzt amikor keresgélte, *Májás* ismét felébredt s kiabálni kezdett.

A rendőr ekkor eleinte nagyon lármázott s *Májást* bekíséréssel fenyegette, amikor azonban látta, hogy emberek jönnek arra, másodizben is megszaladt.

Az ügy azonban nem maradt annyiban, tegnap a törvényszéken tárgyalták, *Nagy* József elnöklete alatt.

A tárgyaláson a rendőr konokul tagadott mindent.

Azt állította, hogy ő látva a részeg embert, félt, hogy megrabolják s ezért vette el az értéktárgyait.

Azt mondja, hogy ő nem szaladt meg, hanem mikor látta, hogy emberek jönnek, eszébe jutott, hogy még azt gondolhatják, hogy ő meglopta a részeg embert.

A panaszos és a tanuk azonban épen az ellenkezőt állították.

A panaszos ugyanis már akkor józanodni kezdett s így vissza tud a történetekre emlékezni, a tanuk pedig látták, hogy a vádlott a panaszos zsebeiben kutatott s aztán megszaladt.

A törvényszék így a vádlottat büntetésnek nyilvánította s *hat havi* börtönre s *tizenkét frt* kártérítésre és *hivatalvesztésre* ítélte.

A vádlott felebbezett, szintugy az ügyész is szigorításért.

MULATSÁG.

A kerékpárosok estélye. A kerékpár sport, mint az egész országban, Nagyváradon is sok hívrőre talált s már önnálló egyesület tartja össze a biciklistákat. A tagok az összetartás, emelésére a tél folyamán estélyeket tartanak. Az első estély holnap, csütörtökön este 8 órakor lesz a »Bazar«-ban, a melyre *Kunz* Gusztáv elnök már kibocsátotta a tagokhoz a meghívót.

REGÉNY-CSARNOK.

A TÜNDÉR-RÓZSÁK.

— Egy kis botanikával elegy novella. —

Írta: *Kontúr* Béla.

— Báró ur, igen megtisztelve érzem magamat, hogy ily kitüntetésben részesülök egy olyan teitemért, melyet bárki más is megtett volna, s ha olyan jó fegyver lett volna kezénél, mint nálam. Istennek tessenek hálálkodni, a ki még meg akarta tartani önt, kedves leányát s az én szeretett barátomat, hogy még sokáig és boldogul éljenek, azonban annak kijelentésével tartozom, hogy én nem vagyok gróf, hanem az, kit önök professzornak hittek, az a gróf. És csak egyszerű természetvizsgáló vagy k a budai univerzitáson a hadi sebészet s a növényekről szóló tudomány tanítója.

— Bravó, — mondá az öreg tábornok, — azért barátaid közé fogadhatasz engem is!

* * *

— Méltóságos báró, van szerencsém megkérni Piroska bárókisasszony kezét, — mondá az ál-Kitaibel.

A báró Piroska nagy bámulatára rögtön beleegyezett a házasságba s rájuk adta adását.

Piroska csak három nap mulva tudta meg, hogy kinek lett a menyasszonyává. Azt, hogy vőlegénye szép, mint egy hattyulovag, eszes és tudományos ember, bátor szív s hogy őt szeret

teljes szívéből, teljes lelkéből, minden erejéből, osztalék, tartalék és vég nélkül, azt már régen tudta. Talán akkor sem tudta volna meg, de Kitaibel neki is kikottyantotta a titkot, a miért is a bárónő megengedte, hogy Kitaibel megcsókolhassa az ő rózsás körmű, cukorhab kezecskéjét.

* * *

Waldstein gróf házassága igen boldog volt. Nem bánta meg soha, hogy meg nősült. Piroska grófnőből tündér szép asszony lett, a kinek kezeit csodálva csókolták meg királyi hercegek, országos nagy urak, agg férfiak s ifjú szép leventék. Boldogsága, öröme volt az ő urának, büszkesége minden békésmegyei embernek. A telet Prágában töltötték, de otthonosan csak Szarvason érezte magát a tündérrózsza, a hol nyíllott s diszre vált. A grófi kastély s az a mellett levő gyönyörű kert ott a hármaskörös partján, emlékszik még azokra a napokra, mikor ott járt derűsen sugárzó boldogsággal szép szemében. Még élnek a fák, melyek hullották a kert utain szótlanul, merengve járó szép grófné legmélyebb sóhaját, hogy gyermeke nincsen.

Magas kort értek s röviddel a függetlenségi harc előtt haltak meg s most mindketten Prága mellett Strahovban a Waldstein grófok családi sírboltjában alusznak.

* * *

Bumbera Miska később jó utra tért, meg házasodott s ivadéka ma is élnek mint tisztességes iparosok.

Schmidt Gábort nemsokára egy fiu gyermekkel ajándékozta meg a felesége s ettől származnak a bihar, sőt a békésmegyei Schmidtek is.

Kitaibel megmaradt aglegénynek és tekintetes Szilágyi alispán ur egyik dédunokájának szavaival élve, (a ki a következő század végén igazság-ügyminiszter lett,) úgy élt mint egy angyal, s úgy halt meg mint egy kutya.

VÉGE.

TAVIRATOK.

Krieghammer lemond.

Budapest, nov. 22. (Saját tud. táv.) Politikai körökben erősen elterjedt nézet, hogy a kitért zavaroknak *Krieghammer* hadügyminiszter adja meg az árát, ki a hadiparancshoz függesztett glosszái folytán az egész mozgalom s a Hentzi ügy elmérgesedésének okozója. Bevégzett dolog, hogy a hadügyminiszter ezek folytán még ez évben beadja lemondását.

Franciaország és Olaszország.

Páris, nov. 22. Reuter. Az olasz-francia kereskedelmi egyezmény aláírását általában kedvezően fogadják. A *Matin* azt mondja, hogy a politikát kizárták ugyan a tárgyalásokból, de Franciaország képviselői mégis hathatósan vélték előmozdítani a két ország közlekedését, ami éppen a jelenlegi viszonyok között jelentős dolog. A nevezett lap megjegyzi, hogy a szerződés megkötése különösen Londonban tett mélyebb benyomást. A tárgyalásokat titokban tartották, hogy spekulációknak útját vágják. Olaszország mintegy 80 cikkre nézve tesz engedményeket Franciaországnak, különösen divatárakra, párisi cikkekre és fehérneműekre nézve. (Magy. Táv. Ir.)

Az „Itis“ emléke.

Sanghai, nov. 22. Reuter. Ma volt a szerencsétlenül járt „Itis“ legénységének állított emlékmű ünnepies leleplezése *Henrik* porosz herceg jelenlétében. A leleplezésen számos német tengerészkatona, továbbá Ausztria-Magyarország, Anglia, Olaszország és Amerika

hajórajainak képviselői és a sanghaji önkéntes hadtest képviselői voltak jelen. *Hackmann* lelkész rövid beszédet mondott mire *Stüben* főkonzul átadta az emléket a község tanács elnökének. *Henrik* herceg beszéde után a csapatok elvonultak az emlékmű előtt, mivel az ünnepség befejeződött. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, nov. 22. A „Figaro“ szerint a semmitőszék azt a kívánságot nyilvánította, hogy a petitbleu-re vonatkozó ügyiratok is bevonassanak a reviziós eljárásba. Ez okból *Zurlinden* tábornok állítólag elhatározta, hogy a haditörvényszék egybehívását elhalasztja. *Picquart*, a kit állítólag a polgári bíróságnak szolgáltatni ki, valószínűleg szabadon bocsátását fogja kérni, a mely kérelmét valószínűleg teljesíteni fogják.

A *Matin* határozottan jelenti, hogy *Zurlinden* tábornok holnap fog dönteni *Picquard* ügyében. Ugyan ez a lap tudni véli, hogy a semmitőszék *Dreyfus*-nak *Lebrun-Renault* előtt tett állítólagos vallomást másodrendű kérdésnek tekinti, a mely külön vizsgálatot semmi esetre sem tesz szükségessé. Valószínű, hogy *Lebrun-Renault* kapitányt ki sem hallgatják.

A Filippi-szigetéről.

Madrid, november 22. Azt a manilai jelentést, hogy a fölkelők bevették Ilo-Ilo városát, tévesnek mondják. A város védelmére megtették a kellő intézkedéseket. (Magy. Táv. Ir.)

Török ügyek.

Konstantinápoly, nov. 22. A kuszovói és monasztiri vilajetekben uralkodó állapotok megvizsgálására kiküldött nagybizottság hír szerint két osztályból fog állani, a melyik közül az egyik az albán erőszakoskodások és határsértések vizsgálatával, a másik pedig a reformjavaslatokkal fog foglalkozni. Számos aktív és volt miniszter és a sejk-ül-izlam memorandumokat adott át a szultánnak, a melyek az európai tartományok állapotait tárgyalják és megfelelő reformokat hoznak javaslatba. (Magy. Táv. Ir.)

Az anarkisták ellen.

Bukarest, nov. 22. A kormány *Lahovary* Sándor római román követet és *Gianni* Sándor semmitőszéki bírót küldte ki az anarkisták ellen való konferenciára. (Magy. Táv. Ir.)

Zavargások Indiában.

London, nov. 22. A „Times“-nek Allahabadból jelentik, Seringpatanban a pestis ellen tett intézkedések miatt zavargások támadtak, a melyeknél 10000-nél több ember vett részt. A rendőrség és katonaság kénytelen volt többször löni. Több zavargót megöltek és 134-et letartóztattak. (Magy. Táv. Ir.)

A Forth-hid építője meghalt.

London, nov. 22. *Sir John Fowler*, a Forth-hid építője, tegnapelőtt Bournemouthban meghalt. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az idei szüret. A „Borászati Lapok“ legutóbbi száma az ország különböző vidékeiről hoz tudósításokat az idei szőlő termelésről. Megyénkből két tudósítást találunk a közle-

mények között, Székelyhídról és Belényesről. A tudósítások a következők:

Székelyhid. Az időjárás az egész tavasz és nyár folyamán száraz volt, a szőlőérés idején azonban a kívánt mennyiségű eső nem hiányzott és így a szőlőérés a legkedvezőbb körülmények közt folyt le. A termés ha mennyiségre nem is, de minőség tekintetében várakozásunkat teljesen kielégítette; a tavalyi szüretet azonban csak minőségileg haladta túl, de a mennyiség jóval kevesebb lett, mely hiány különösen a mult téli száraz hidegben megromlott s megfagyott vesszőknek tudható be. Magyar holdanként átlag 8—10 hektoliter termés számítható, a most cukortartalma Wágener-féle mérő szerint 13—14 fok volt. Csemege-szőlőtermeléssel alig egy pár birtokos foglalkozik, a mi eladatott is, a helybeli kereskedők vették meg 25 krjával kilóját s ők szállították tovább, illetve, széjjel 5 kilós kosarakban, különben az egész idej csemege szőlőtermés, a mi eladatott, alig volt több 10 mm.-nál. A must ára szüretkor 20—23 frt volt. A szőlővesszők kitünően beértek, ugy a szelid, min taz amerikai telepeken. A hibátlan forradásu fásajtványok 30—35 %, a zöldajtványok 80—85 %-ban maradtak meg. A zöldajtványoknál különösen a gummival ojtottak tüntek ki minden tekintetben s mindkét fajból kitünő példányok kaphatók felelősség mellett Söjping Endre megtekintésre érdemes telepén. Az új ültetés rohamos lépésekkel halad, ugy hogy egész bizonyosra vehető, hogy régi szőlőterületeink 4—5 év alatt már teljesen felújítva s termőképés állapotban lesznek. A bortörvény végrehajtására nálunk szükség nincsen, mivel itt minden termelő azon igyekszik, hogy minél jobb bort adhasson el a még ugys kevés számmal jelentkező vevőknek. Olasz bort vidékünkre egyáltalában nem szállítanak.

Belényes: A termés csak fele a tavalyinak. A filloxera erősen pusztított, azonkívül a permotezés hiányos volt. Egy magyar holdon átlag 100—120 liter must termett. A vesszők beértek ugyan, de a jég érte őket, ojtványültetésünk kevés van. A borhamisítás elleni rendeletnek nem igen van foganatja, meg vagyok győződve arról, hogy több kis üzletben parancsolt borokat árulnak. Sajnálatos körülmény, hogy a város szőlőtelepe nem tud boldogulni.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul“ eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 22.	
Buza márcziusra	9.76
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.68
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.40
Zab őszre	5.98

Értéktőzsde.

Bécs, november 22.	
Az irányzat szilárd.	
Osztr. hitel	351.75
Magyar hitel	380.75
Allamvasut	351.75
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 22-én	
Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1%	120.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	96.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.10
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	158.75
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	100.70
Osztrák korona járadék	150.—
1860. Osztrák államsorsjegyek	101.75
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	388.25
Osztrák hitelintézeti részevény	355.75
Páris vista	459.—
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.50
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“

IV-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ 1899. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1901. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 10 kr (20 fillér) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot

előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/3 részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok belépésének és a heti fizetések bérmentes teljesítésének megkönnyítése céljából a szövetkezet a postatakarékpénztárnál számlát nyitattatott.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már

mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskáját.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1899. január 3-tól kezdődő 4-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szent-László-tér, Kovács-fele ház) **mielőbb** beiratkozni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. november hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ igazgatósága.

A IV-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután — — — 3-5-ig.
szombat délután — — — 3-5-ig.

A szövetkezetnek eddig mintegy 1500 tagja van, több mint 25.000 üzletrészszel.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvar — Nagyvárad — Budapest.						Budapest — Nagyvárad — Kolozsvar.						Püspök-Ladány — Debreczen — Érmihályfalva.								
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.			
Kolozsvar	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány	ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá	>	10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen	>	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok	>	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	>	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47
Bucsa	>	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	>	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva — Debreczen — Püspök-Ladány.						
Brátka	>	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.						
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	>	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13	
Élesd	>	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu	>	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	>	—	—	—	1 00	3 00	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	>	—	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen — Nagy-Léta — Vértés — Debreczen — Nagy-Léta					
Várad-Velenceze	>	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	>	—	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v.					
Nagyvárad ér.	>	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	>	—	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	>	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	>	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd	>	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki	>	—	—	8 51	11 42	2 37	Nagyvárad ind.	>	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos	>	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors	>	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	>	2 24	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi	>	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-Keresztes	>	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	>	—	—	—	2 41	4 16	M.-Pályi	>	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
Mező-Peterd	>	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	>	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	>	—	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalu	>	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	>	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp	>	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	>	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd — Derecske. Derecske — Sáránd.						
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	>	—	—	—	4 06	5 43	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 04	
P.-Ladány	>	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	>	—	—	—	8 51	4 27	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	9 12	
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	>	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03							
Nagy-Kátá	>	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	>	4 52	9 37	5 32	7 16	—							
Budapest ér.	>	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvar ér.	>	5 55	10 37	6 59	8 33	—							
Nagyvárad — Belényes — Vaskóh.			Vaskóh — Belényes — Nagyvárad			Nagyvárad — Gyem.			Gyoma — Nagyvárad.											
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.									
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40									
V.-Velenceze	>	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	>	† 4 42	† 2 43	Ósi	>	4 37	3 48									
Félix-Fürdő	>	4 32	3 13	Szudrics	>	5 09	3 12	Uj-Palota	>	5 13	4 22									
Kardó	>	4 50	3 27	Belényes	>	5 37	3 52	Gyires	>	5 40	4 53									
Magyar-Gyepes	>	5 50	4 17	Sonkolyos	>	† 5 58	† 4 15	Körösszeg	>	6 12	5 34									
Tasádfő	>	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	>	6 10	† 4 27	Szakál	>	6 38	6 03									
Drág-Cséke	>	6 36	4 45	Borz	>	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti	>	6 52	6 29									
Magyar-Cséke	>	6 50	† 5 —	Sólyom	>	6 35	4 58	Komádi	>	7 10	7 08									
Dusesd	>	† 7 05	† 5 12	Gyanta	>	6 56	† 5 19	Nagy-tóti	>	7 22	7 13									
Szombatság-Rogoz	>	7 46	5 47	Hollód	>	7 10	5 34	Sakál	>	7 48	7 43									
Hollód	>	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	>	7 31	6 03	Körösszeg	>	8 11	8 12									
Gyanta	>	8 12	6 11	Dusesd	>	† 7 55	† 6 34	Gyires	>	8 33	8 33									
Sólyom	>	8 38	6 36	Magyar-Cséke	>	† 8 07	6 49	Uj-Palota	>	8 47	8 53									
Borz	>	† 8 53	† 6 50	Drág-Cséke	>	8 26	7 17	Ósi	>	9 03	9 12									
Belényes-Ujlak	>	9 05	7 01	Tasádfő	>	8 40	† 7 33	Nagyvárad ér.	>	9 20	9 30									
Sonkolyos	>	† 9 18	† 7 13	Magyar-Gyepes	>	8 54	7 50	Nagyvárad — Érmihályfalva												
Belényes	>	10 04	7 47	Kardó	>	9 27	† 8 31	Érmihályfalva — Nagyvárad.												
Szudrics	>	10 27	8 09	Félix-Fürdő	>	9 40	† 8 45	Nagyvárad ind.	Vegyes v.	Vegyes v.	Érmihályfalva ind.	Vegyes v.	Vegyes v.							
Lunka-Rézbánya	>	10 56	† 8 21	V.-Velenceze	>	10 01	9 09	B.-Püspöki	>	6 50	5 40	Érselind	>	5 05	5 33					
Vaskóh ér.	11 12	8 49	Nagyvárad ér.	10 11	9 19															
Székelyhid — Margitta			Margitta — Székelyhid																	
	V. v.	V. v.		V. v.	V. v.															
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45															
Apátkeresztur	>	10 46	8 41	Monos-Petri	>	4 46	4 56													
V.-Ábrány	>	11 03	8 55	V.-Ábrány	>	4 57	5 08													
Monos-Petri	>	11 16	9 06	Apátkeresztur	>	5 13	5 26													
Margitta ér.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07															

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perzig terjedő éjjeli időt jelent.
A * jelzettek feltételes megálló helyek.